

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ФИЛОЛОГ

ЧАСОПИС ЗА ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ И КУЛТУРУ

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

II/2010

LINGVOSTILISTIČKA PROUČAVANJA KNJIŽEVNOSTI

(*Language and Style*, Dan McIntyre & Beatrix Busse, Palgrave Macmillan, New York, 2010)

Jezik i stil predstavlja kapitalnu knjigu u izdanju čuvane izdavačke kuće Palgrave u uredništvu Beatrix Busse i Dana McIntyrea. Zastupljeni su članci 30 eminentnih profesora stilistike širom svijeta, među kojima su Geoffrey Leech, profesor emeritus na Univerzitetu u Lankasteru, Ronald Carter, sa Univerziteta u Notingemu, Peter Vordonk, profesor emeritus na Univerzitetu u Amsterdamu, Catherine Emmott, s Univerziteta u Glazgovu, Katie Wales, s Univerziteta u Notingemu, te mnogi drugi autori koji su svojim istraživanjem doprinijeli razvoju stilistike.

U uvodnom dijelu, *Jezik, književnost i stilistika*, urednici iskazuju dvostruku funkciju ove zbirke radova – da se prikažu aktuelnosti stilističke nauke danas, te da je objavljena u čast Micku Shortu, koga urednici ocjenjuju kao „najuticajnijeg stilističara druge polovine dvadesetog i početka dvadeset i prvog vijeka.” Autor međunarodne reputacije, Mick Short, jedan je od osnivača Udruženja za poetiku i lingvistik (PALA – Poetics and Linguistics Association), koje izdaje časopis *Jezik i književnost* (*Language and Literature*). O posvećenosti nauci i nastavi profesora Shorta govori činjenica da je Nacionalnu nagradu Velike Britanije za nastavu u iznosu od 50,000 funti dotirao da se napravi interaktivna verzija kursa *Jezik i književnost*, koja je dostupna besplatno na internetskoj stranici <http://www.lancs.ac.uk/fass/projects/stylistics/index.htm>. Pored toga što knjiga *Jezik i stil* slavi dugogodišnji rad i penzionisanje Micka Shorta, ona označava I tridesetogodišnjicu Udruženja za poetiku i lingvistik.

Jezik i književnost sastoji se od tri pažljivo izbalansirana odjeljka u okviru kojih su data poglavlja koja prikazuju određenu analitičku tehniku, te na koji način se raznorodni stilistički pristupi mogu primijeniti na određene književne žanrove, a u mnogim slučajevima su predstavljene tehnike primjenjive i na neknjiževne tekstove. Ovim odjeljcima prethodi uvodni teorijski dio, *Preliminarije*, koji daje osnovne principe stilistike. Svako uvodno poglavlje u odjeljcima koji se bave različitim žanrovima ima za cilj da da pregled opštestilističkih analiza teksta određenog žanra. Ostala poglavlja unutar jednog odjeljka predstavljaju primjere kako klasičnih tako i najnovnijih analitičkih tehnika. Zajedničko za sva ova poglavlja jeste da duguju ponešto istraživačkom radu Micka Shorta.

U prvom odjeljku, *Preliminarije*, Geoffrey Leech daje stilistički model analize dva govora iz Šekspirovog *Mletačkog trgovca*. Leech bira one govore koji kombinuju sva tri žanra – poeziju, prozu i dramu. On u ovom poglavlju naglašava da je kontekstualizacija ključna za analizu drame, uzimajući u obzir date govore kao dio dijaloga, pojašnjava na koji način se uklapaju u scenu, čin i dramu kojoj pripadaju. Međutim, Leech kontekstualizaciju shvata šire i uzima u obzir vremensku distancu od četiri vijeka, te nas, pored lingvističkog, upućuje na društveno-istorijski i kulturološki kontekst elizabetinske Engleske. Analizirajući leksičko-gramatičke paralelizme i rečenične i semantičke obrasce, on se ne zaustavlja na pukoj deskripciji, već na osnovu nje izvodi hermeneutičke postulate koji doprinose interpretaciji književnih tekstova uopšte.

Nakon ovog poglavlja, u uvodnom dijelu slijede tekstovi Beatrix Busse i Rona Cartera, koji se usredsređuju na stilističke metodologije. Carter se bavi stilističkim metodama i pedagoškim potencijalima stilistike, a Busse esencijalnim parametrima za stilističku analizu istorijskih tekstova. Govoreći o aktuelnim istraživanjima u oblasti istorijske stilistike, ona sugerše da je to polje kome će se stilistika sve više okretati u budućnosti.

Drugi dio knjige, *Stilistika poezije*, počinje poglavljem Katie Wales, koje predstavlja klasičnu stilističku analizu pjesme Waltera de la Marea „Slušaoci” i ilustruje kako stilistička analiza može doprinijeti boljem rasvjetljavanju književnog teksta. Ostala poglavlja u ovom dijelu knjige pokazuju raznolikost stilističkih pristupa poeziji i obuhvataju kognitivnu stilistiku (Verdonk), sintaksičku ikoničnost (Jeffries), svjetove teksta (Semino) i zvukovne obrasce (Barney).

U središtu trećeg dijela nalazi se stilistika drame i ono počinje poglavljem Marge Munkelt, koje se bavi univerzalnim elementima drame. Nastavlja se pristupom korpusne stilistike u dijalozima i karakterizaciji u filmovima (Dan McIntyre), zatim pragmastilističkim istraživanjem jezika Šekspirovog *Kralja Lira* (Bousefield i Archer), te kako teorija aktivnosti tipova doprinosi humoru u dramskim tekstovima (McIntyre i Culpeper).

Četvrti dio, *Stilistika narativne proze*, jeste najduži dio, čime se naglašava dominacija analize proze u stilističkim izučavanjima. Ovaj dio počinje poglavljem Dana Shena, koje daje uvodnu primjenu stilističkih analiza u nizu odlomaka iz više romana. Druga poglavlja u ovom dijelu proširuju Shenove teme i pokrivaju niz različitih

tema, poput autorskog stila (Hoover), stava u popularnoj prozi (Opas-Hanninen i Seppanen), tipova rečenica i kloza (Toolan), Tačke gledišta (Simpson), semantičke analize zasnovane na korpusu (Walker), multimodalnosti (Nogaard). Završno poglavlje ovog dijela jeste pogovor Geoffa Halla, koji govori o doprinosu Micka Shorta stilistici i njegovom uticaju na učenike i kolege.

Pored toga što daje ogroman doprinos lingvistici, *Jezik i stil* ukazuje na neophodnost lingvostilističke analize prilikom proučavanja književnih tekstova. Za razliku od ranijih pokušaja simbioze lingvistike i književne kritike, ovdje se ne zanemaruje socio-kulturološki i istorijski kontekst. Tako, na primjer, kognitivni stilističari smatraju da značenje stila ne leži prvenstveno u lingvističkoj manifestaciji, već u konceptualnim ili mentalnim predstavama nekog ranijeg relevantnog iskustva koje se evocira u čitaočevim mislima. Na taj način stilistika svojom multidisciplinarnošću predstavlja nezaobilazan segment književne hermeneutike i pokazuje kako su proučavanje jezika i književnosti komplementarne naučne discipline. Uz tradicionalne stilističke metodologije, ova knjiga takođe predstavlja razvoj stilistike u posljednjih deset godina, te daje osnovne teorijske premise i praktične primjene na konkretnim književnim tekstovima sljedećih pristupa: nova istorijska stilistika, kritička analiza diskursa, praktična stilistika, teorija recepcije, transformativna analiza teksta, korpusna stilistika, te pristup koji razmatra spoj kognitivnog, društvenog i tekstualnog.

penda@inecco.net